

Teatre: autoria i patrimoni

Fa 20 anys també es va inaugurar oficialment el Teatre Nacional de Catalunya

En aquest temps, han sorgit dramaturgs i dramaturgues catalans de gran qualitat

RICARD CUGAT

PER XAVIER ALBERTÍ

Aquest 2017 fa vint anys de la primera vegada que el teatre de Romeo Castellucci va trepitjar els escenaris catalans. Va ser al Mercat de les Flors, durant el Festival Grec, amb l'espectacle *Oresteia (Una commedia organica?)* de la Societas Raffaello Sanzio. En aquella època jo era el director del Festival Grec, i per a mi van ser uns anys molt intensos en què també ens van visitar per primera vegada noms com Christoph Marthaler, Sasha Waltz o Jan Lauwers.

Per això, recordo perfectament les dificultats que van tenir molts espectadors i molts representants de la premsa a l'hora d'acollir uns creadors que han acabat pujant al parnàs de la creació escènica contemporània, i que a casa nostra afortunadament hem pogut anar seguint en una certa mesura, gràcies a festivals com el Grec, el

Temporada Alta o el TNT, i a teatres com el Mercat de les Flors, el Lliure o el TNC.

Aquest 2017, precisament, també fa vint anys que es va inaugurar oficialment un dels principals teatres públics del nostre país, el Teatre Nacional de Catalunya, que a dia d'avui tinc l'honor de dirigir. Al llarg d'aquestes dues dècades, el TNC s'ha anat consolidant com un gran dinamitzador del panorama escènic català, gràcies principalment al seu compromís amb la creació local contemporània i amb el nostre patrimoni dramàtic, sense girar l'esquena a la resta d'iniciatives públi-

És difícil mirar les dues últimes dècades sense constatar les dificultats que hem patit

ques i privades que articulen la nostra realitat teatral.

Si ens proposem fer una mirada retrospectiva al que han significat els últims vint anys per al teatre català, resulta inevitable constatar les enormes dificultats que ha patit el sector cultural —i el teatral en particular— durant la crisi econòmica dels darrers cinc anys. A això, cal sumar-hi un important desprestigi social de les humanitats al nostre país, iniciat durant la llarga nit del franquisme amb un actiu deteriorament del teixit cultural i educatiu, que els miratges dels booms econòmics dels anys posteriors no només no van ser capaços de revertir, sinó que van agreujar.

És difícil mirar els últims vint anys de teatre català sense constatar les dificultats que hem patit, i encara estem patint, per tal d'aconseguir que la cultura torni a ser un espai vertebrador de la nostra raó de ser com a individus i societat, enfront de les constants agressions a la nostra llibertat de decisió per part dels poders econòmics i les di-

'L'auca del senyor Esteve', de Santiago Rusiñol, que va obrir el TNC en versió d'Adolfo Marsillach.

nàmiques mercantilitzadores. En aquest sentit, les arts escèniques són especialment sensibles a problemes que tenen les seves arrels més fondes en els dèficits educatius i en l'articulació simbòlica de les nostres jerarquies ciutadanes, i per això al mateix temps configuren un important espai reactiu contra determinades dinàmiques negatives, que en altres àmbits poden resultar menys visibles.

Aquell dia del 1997 que Castellucci va presentar a casa nostra la seva personal lectura d'Èsquil, nombrosos espectadors van abandonar la platea abans que s'acabés la funció, i fins i tot algun jove creador va denunciar als mitjans de comunicació el silenciament que, a parer seu, havia patit la proposta per part de la premsa. Aquest 2017, en canvi, quan el festival Temporada Alta va posar a la venda les entrades per als espectacles d'enguany, la peça *Ethica. Natura e origine della mente* de Romeo Castellucci es va exhaurir de seguida, tal com ha anat passant amb altres espectacles

que el director ha estrenat a casa nostra els últims anys. Personalment, em sembla una anècdota ben significativa, perquè em recorda que el teatre —la cultura— és una cursa de fons, en la qual no resulta gens fàcil aconseguir consolidar projectes, mentre que en canvi és terriblement senzill deixar perdre les troballes i petites victòries de creadors i programadors dins el vertigen de les cartelleres.

A més a més de construir un públic sensible a la voluntat de resistència cultural que poden aportar les arts escèniques a la nostra societat cada vegada més digital i audiovisual, tinc la sensació que el teatre català ha desenvolupat en aquests darrers vint anys dos grans projectes importants per a la seva bona salut. Per una banda, hem assistit a l'eclosió, maduració i consolidació de nombrosos dramaturgs i dramaturgues de qualitat, i amb una excepcional relació amb el públic. Gràcies a això, s'ha anat teixint una cartellera teatral en què els clàssics conviuen amb perfecta naturalitat amb un gran ventall de veus que s'enfronten a la realitat actual des d'un present que també és el nostre. I al mateix temps, en molts casos, han fet el salt a altres latituds interessades per conèixer els punts de vista de la nostra dramaturgia.

Per una altra banda, s'ha anat desenvolupant una creixent sensibilització per la importància del nostre patrimoni escènic, especialment aquell que va contribuir a l'articulació de la societat catalana de masses moderna a partir del 1864. Si bé encara hi ha una sensació força generalitzada que considera de segona divisió la nostra tradició teatral pel que fa a la qualitat literària, cada cop s'està prenent més consciència de l'enorme empremta que han deixat en la nostra identitat col·lectiva moltes de les utopies ideològiques amb què van construir les seves obres els principals creadors escènics que ens van anar precedint. I aquest és, segurament, un sòlid primer pas per restaurar alguns ponts importants amb la nostra tradició. ≡

Xavier Albertí
és director artístic del TNC.